

Hlinený praslen

Za predmet mesiaca január sme vybrali artefakt, ktorý ľudia, hlavne ženy, používali už od mladšej doby kamennej. Ide o hlinený praslen. Využíval sa pri pradení priadze, z ktorej ženy tkali textilné látky. Prasleny mohli mať rôzne tvary (kužeľovitý, dvojkónický, kotúčovitý atď.) a veľkosti. Ich spoločným znakom bol kruhový otvor v strede predmetu. Vyrábali ich ručne z hliny.

Na sídliskách sa stretávame aj s prípadmi, kedy funkciu praslenov zastupovali črepy rozbitých hlinených nádob alebo kamene, ktoré obrúsili do kruhového tvaru a do ich stredu vyvrtali otvor. Otvor v strede praslenu slúžil na prevlečenie drevenej paličky, na ktorú sa pomocou prudkého otáčania navíjala hotová priadza. Praslen spolu s paličkou tvorili vreteno. Stabilitu celého vretena zabezpečoval praslen, ktorý tu vystupoval vo funkcii akéhosi závažia. Jeho kruhovitý tvar umožňoval regulovať tempo otáčania samotného vretena. Pri pradení okrem vretena sa používala aj praslica. Bola to drevená vidlicovitá žrdka, na ktorú sa pripevnila kúdeľ s vláknami. Pradenie prebiehalo tak, že z kúdele postupne vyťahovali vlákna, ktoré medzi dvoma prstami skrúcali do pevnej priadze a potom priadzu namotávali na vreteno.

Tu prezentovaný praslen je dvojkónického tvaru. Jeho povrch je pri najširšom vydutí na jednom mieste poškodený a ďalšie mechanické poškodenie možno vidieť na spodnej časti praslenu. Otvor v strede predmetu má nepravidelný kruhový tvar. Bol vyhotovený z jemne plavenej hlíny. Má hnedú farbu, ktorá od častého používania na viacerých miestach povrchu je zošúchaná. Vrchná strana praslenu je zdobená štyrmi, lúčovite rozbiehajúcimi sa dvojitémi radmi obdĺžnikovitých vrypov.

Z hľadiska veľkosti tento praslen patrí medzi väčšie exempláre: výšku má 3,1 cm a priemer kotúča 6 cm.

Presný pôvod predmetu nepoznáme. V dokumentácii sa uvádza, že do zbierky múzea sa dostal z Nitrianskeho Hrádku, ale bez bližšej lokalizácie. Keďže ide o bežný nález a nepoznáme bližšie okolnosti za akých bol nájdený, nevieme ho ani presne kultúrne zaradiť. Priebežne ho môžeme datovať do neskorej doby kamennej.